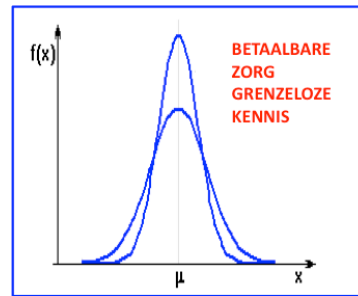

Economie van de Zorg: Kennismanagement en Productvernieuwing

Mia Sol
April 2012

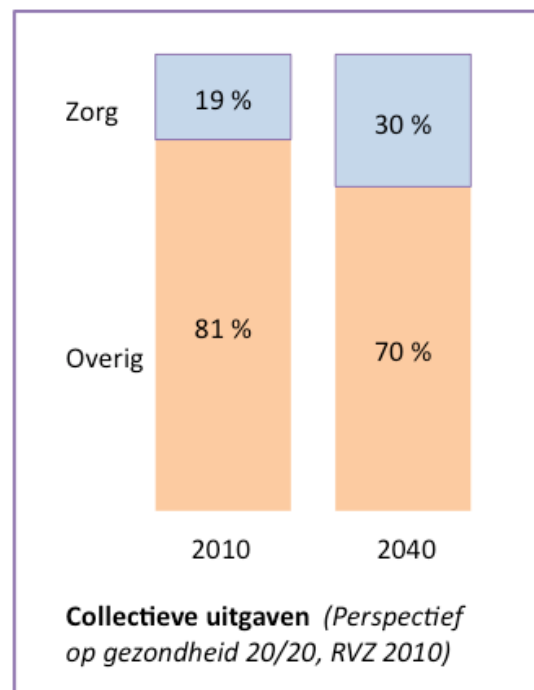
Inleiding

Het percentage van het bruto nationaal product (BNP) dat uitgegeven wordt aan zorg moet wedijveren met het percentage dat gaat naar onderwijs, veiligheid en justitie, ruimtelijke ordening en infrastructuur. Meer effectieve consulten zijn nauwelijks mogelijk omdat een tekort aan aandacht ondermijnend werkt op therapietrouw en vertrouwen in het algemeen. Medische specialisten kunnen een proactieve rol nemen in zorginnovatie.

Visie op zorg

De visie op zorg - hier toegelicht - luidt: "Meer gezondheid voor meer mensen". Deze zorgvisie is een belangrijke sleutel op weg naar een duurzaam evenwicht van de aarde. Dat wordt onder meer bereikt door voorrang te geven aan **management van medische kennis en productontwikkeling**.

Deze visie op zorg is gestoeld op een drietal belangrijke vertrekpunten.

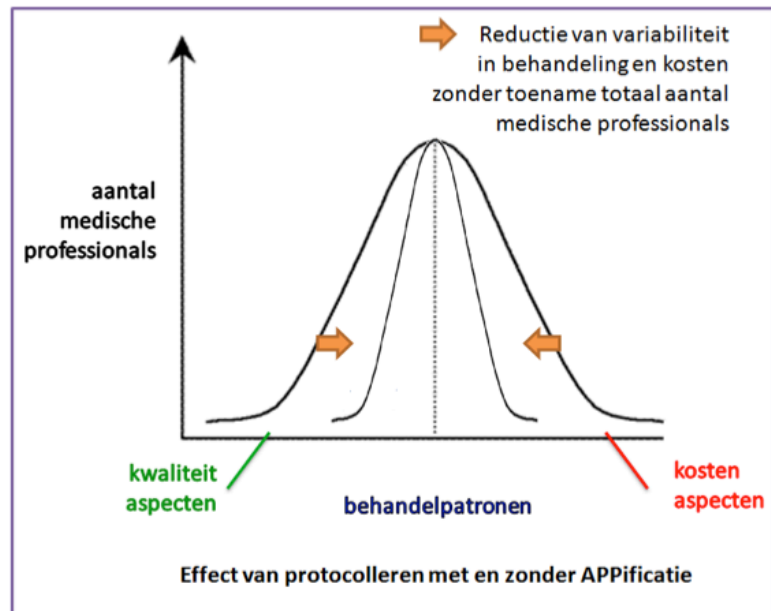
1. Een ziekenhuis is op aarde om patiënten die zorg te leveren die niet buiten het ziekenhuis geleverd kan worden. Bovendien is het ziekenhuis een belangrijke plaats om dokters op te leiden. Het is immers bij uitstek een verzamelplaats van wetenschappelijke kennis en onderzoek, én van ervaringskennis.
2. Kennis is gratis. Kennis van het lichaam, kennis over gezondheid en ziekten, kennis over de werking van medicijnen, kennis uit wetenschappelijk onderzoek, kennis die artsen geleerd wordt: al deze kennis kan gedeeld worden via het wereldweb.
3. Zorgproducten en zorgdiensten creëren samen toegevoegde waarde. Nederland beschikt over hoogwaardige medische technologie: de Nederlandse maakindustrie heeft een wereldwijd bereik. Hieraan verbonden kan een grensoverschrijdende opleidingen- en diensteneconomie opbloeien.

Management van medische kennis

Kennis heeft altijd dezelfde richting: de meest ervaren en meest deskundige medische professional onderwijst de minder ervaren en minder gespecialiseerde medische professionals. Overdragen van medische kennis richting de patiënt is belangrijk opdat meer zelfmanagement mogelijk wordt bij zelfmonitoring. Toegepaste top-medische kennis zit in onze opleidingsziekenhuizen. Specialistische kennis heeft een **top-down richting** en die dient onderkend te worden. Deze manier van kijken naar kennismanagement (conceptueel kader) wordt belangrijker naarmate de samenleving zich verder beweegt van instituten naar netwerken.

Naarmate medische kennis toeneemt verbreedt het diagnostisch repertoire en het behandelrepertoire. Het aantal professionals groeit naarmate meer mensen meer zorg krijgen. Reduceren van het aantal behandelpatronen tot een optimum is zinvol, enerzijds om professionele redenen en anderzijds om financieel-economische redenen. Standaardisatie impliceert kwaliteit en beter evidence based onderzoek, specialisten in opleiding

leren in elk ziekenhuis hetzelfde doen bij hetzelfde symptomencomplex, mogelijkheid van verticale substitutie, voorwaarde voor ontwikkeling van decision software.

In 2011 is als een opvallend nieuw woord aangemerkt het begrip “APPificatie” Een ‘app’ is een simpel te installeren programma dat iets extra toevoegt aan de smartphone. Apps zijn er voor consumenten; apps kunnen zich ook richten op medische professionals. Als interessant voorbeeld wordt genoemd het standaardiseren van medische diagnostiek en

behandelingen door medische professionals.

Naar verwachting zal APPificatie de economische basis worden voor zorgdiensten en marketing van zorg producten in binnen- en buitenland.

De gezondheidszorg wordt nu nagenoeg volledig bekostigd uit belasting en premiegelden. Zodra zorgproducten en -diensten grensoverschrijdend worden, leveren ze een bijdrage aan de Nederlandse economie.

In 2009 bedroeg de waarde van de Nederlandse internet-economie € 24 miljard, waarvan een onbekend maar bescheiden aandeel zorg. (€ 24 miljard komt overeen met 4,3 % van het bruto binnenlands product).

Tien tot vijftien jaar na 2012

Op 31-10-2011 werd wereldwijd kenbaar gemaakt dat de 7 miljardste wereldburger geboren was. Voorspeld wordt dat over 12 tot 14 jaar de 8 miljardste boreling gevierd zal worden. Voorspeld wordt ook dat op dat moment naar schatting 4 miljard mensen gebruik zullen maken van mobiel internet. Een toekomst met meer gezondheid voor meer mensen wordt bereikt door het delen van medische informatie en kennis. TEDxMaastricht draagt hiertoe bij evenals opkomende nieuwe en bestaande media.

Vooralsnog werken verzekeraars en medische specialisten nagenoeg uitsluitend voor de 'thuismarkt'. Zolang dat zo is zullen de kosten voor de zorg stijgen als gevolg van vergrijzing en als gevolg van innovaties (biologische kunstnieren, gentherapie voor weesziekten, medicatie op basis van individuele kenmerken, behandeling van dementie en diabetes, cardiovasculaire en neurologische precisie interventies, functionele MRI, nano moleculaire geneeskunde, genetica). Kostbare innovaties en kostbare medische apparaten zijn gericht op een wereldwijde markt. Innovaties in top-zorg maken de zorg duurder; innovaties in medische apparaten die zelfzorg en mantelzorg faciliteren hebben op den duur een kostenbeperkend effect. De prijs-prestatie verhouding van elektronica stijgt enorm – jaar op jaar.

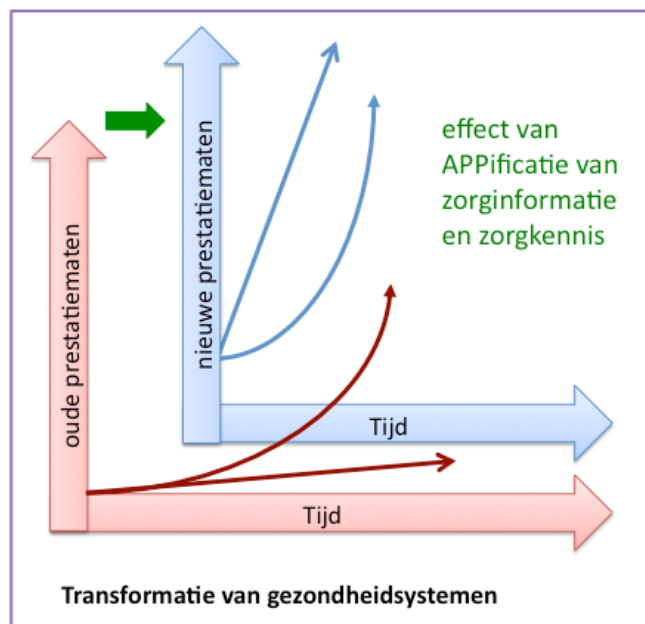
Medisch Specialisten Opleidingen

De **uitdaging op korte termijn** is het versnellen van de digitale onderwijsagenda. Het besteden van opleidingsgelden aan innovatieve onderwijsmiddelen wordt logischerwijs vanuit de academische ziekenhuizen ontwikkeld. Verbreden naar meer disciplines en alle opleiders vraagt wellicht uitruil van belangen.

Betrokkenheid van specialisten-verenigingen is nodig. Gecommitteerde actie vanuit een regionaal cluster STZ ziekenhuizen is realistisch.

Niet realistisch is het nastreven van dergelijke innovaties door meerdere opleidingsziekenhuizen voor hetzelfde specialisme. Samenwerking met de technische universiteiten en de creatieve sector zal een boost aan waardecreatie geven. De kosten gaan voor de baat uit. Uiteindelijk is dit goed om zorgkosten te besparen binnen Nederland en de tekorten op de arbeidsmarkt op te vangen.

De **uitdaging op langere termijn** is een zorgeconomie die bijdraagt aan ons Bruto Nationaal Inkomen omdat de economie van de zorg een grensoverschrijdende producten- en diensteneconomie wordt. Skillslabs voor regulier medisch onderwijs kunnen een exportproduct worden - vergelijkbaar met de opleidingen, trainingen en

services, die Philips Healthcare koppelt aan de levering van complexe medische apparatuur en ziekenhuistechnologie. Dat gebeurt ter plaatse en dat gebeurt binnen Nederland.

Nog een tiental landen in de wereld hebben geen medische opleiding. Tegelijkertijd neemt het gebruik van mobiel internet onder medische professionals snel toe, ook in weinig ontwikkelde landen. Bij- en nascholing naar de stand der wetenschap is permanent nodig en kan niet zonder contactonderwijs en zonder begeleiding. Nederland kan als kennisland – met een open economie - hier uitstekend op inspelen. Verwacht mag worden dat zorgtoerisme gaat toenemen en dat genoemde trends en ontwikkelingen hieraan bijdragen.

Zorglogica en marktlogica verenigbaar

Medische specialisten dienen conform de Eed van Hippocrates het belang van hun patiënten voorop te stellen. Op innovatiegerichte medische specialisten kunnen innoveren door samen op te trekken met technische professionals. De economie van de

zorg wordt een positieve economie wanneer producten en diensten grensoverschrijdend worden. Tegelijkertijd dragen zorg en opleiding bij aan duurzaamheid. De visie van een 'global independent commission' wordt daarmee geen geweld aangedaan: 'alle gezondheidsprofessionals in

alle landen zouden opgeleid moeten worden tot het mobiliseren van kennis en tot het kritisch redeneren en ethisch gedrag opdat ze competent zijn in het participeren in patiënt- en populatie- gecentreerde gezondheidszorgsystemen als leden van lokaal verantwoordelijke - en globaal verbonden teams.'

Samenvattend

- Kennismanagement is een belangrijk toekomstig ordeningsprincipe in onderwijs en gezondheidszorg.
- Medische standaardisatie is belangrijk omwille van kwaliteit en betaalbaarheid.
- Het zorglandschap van overmorgen is landsgrensoverschrijdend.
- Op innovatiegerichte medische specialisten kunnen innoveren door samen op te trekken met technische professionals.
- Zorgproducten en zorgdiensten kunnen toegevoegde waarde creëren en meer gaan bijdragen aan het BNP.

Literatuur

1. Toenemend beslag van de zorg op middelen en menskracht.
<http://www.rvz.net/publicaties/bekijk/perspectief-op-gezondheid-20-20>
2. [Zelfmanagement. Waar wachten we nog op ? LUMC van der Boog, 13 sept 2010](#)
3. [Van instituten naar netwerken, Boer & Croon, sept. 2010](#)
4. <http://www.rijksoverheid.nl/nieuws/2012/04/12/diana-delnoij-gaat-kwaliteitsinstituut-leiden-jan-kimpen-wordt-voorzitter-adviescommissie-kwaliteit.html>
5. <http://medischcontact.artsennet.nl/Nieuws-26/Nieuwsbericht/113563/Kwaliteitsinstituut-hoort-artsenorganisaties.htm>
6. Visie van zorgverzekeraars op intern toezicht. Zorgverzekeraars Nederland, A.J.A.M. Bos. Presentatie in NVTZ verband, 22 maart 2007
7. Appificatie NRC, 27 dec. 2012
8. <http://www.slideshare.net/cmeadvocate> (Brian McGowan)
9. [Interned. Hoe het internet de Nederlandse economie verandert. Smits, c.s. BCG in opdracht van Google. 2011](#)
10. The future of Health, 2 april 2012 (voorbeeld)
http://www.youtube.com/watch?v=iYAi74bWyOk&feature=player_embedded
11. Diabetes in eigen hand (voorbeeld)
<http://www.diabetes.nl/index.php/achtergronden/45-algemeen/14-aantallen-mensen-met-diabetes>
12. <http://www.worldometers.info/>
13. [Markthervorming in de zorg. Een analyse vanuit het perspectief van de keuzevrijheid, solidariteit, toegankelijkheid, kwaliteit en betaalbaarheid. Maarse, H. Maastricht University, April 2011](#)
14. [Accelerating Innovation: the power of the crowd. KPMG, 2012](#)
15. [Medische producten: nieuw en nodig! Een investeringsagenda voor onderzoek naar innovatieve en relevante medische producten. Gezondheidsraad, 2011](#)
16. [Health Biotechnology: Emerging Business Models and Institutional Drivers OECD Project on The BIOeconomy to 2030, McKelvey c.s. April 2008](#)
17. [A Fair Globalization: Creating Opportunities for All. World Commission on the Social Dimension of Globalization, 2004 \(pag. 62: no. 269\)](#)
18. [Health professionals for a new century: transforming education to strengthen health systems in an interdependent world. The Lancet Commission, The Lancet, Vol. 376 Dec. 4, 2010](#)
19. [Publieke zaken in de marktsamenleving. Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, 2012](#)